

ANALIZA KRETANJA DEPOZITA U HRVATSKOM BANKARSKOM SEKTORU

Vujević, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:609497>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-04**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA KRETANJA DEPOZITA U
HRVATSKOM BANKARSKOM SEKTORU**

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Ana Kundid Novokmet

Student:

Ivana Vujević

4176049

Split, studeni, 2020.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Definiranje problema istraživanja.....	1
1.2. Ciljevi rada.....	1
1.3. Metode rada	1
1.4. Struktura rada.....	2
2. TEORIJSKI ASPEKTI ŠTEDNJE I VRSTE ŠTEDNIH PROIZVODA	3
2.1. Osnovni pojmovi.....	3
2.2. Teorijski aspekti štednje.....	6
2.3. Vrste štednih proizvoda	7
2.4. Pranje novca	8
3. OSVRT NA MOGUĆNOSTI ŠTEDNJE U HRVATSKOJ.....	14
3.1. Hrvatski bankarski sektor	14
3.2. Mogućnosti hrvatskih građana za štednju.....	16
3.3. Proces propadanja banaka.....	18
4. ANALIZA DEPOZITA U HRVATSKOM BANKARSKOM SUSTAVU	21
4.1. Depoziti u hrvatskom bankarskom sustavu	21
4.2. Osiguranje depozita	24
5. ZAKLJUČAK.....	27
LITERATURA	28
POPIS SLIKA I TABLICA.....	33
SAŽETAK.....	34
SUMMARY	34

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Kao jedan od temeljnih izvora financiranja kreditnih institucija depoziti u kreditnim institucijama iznimno su važna tema za stabilnost financijskog sektora. Činjenica je da u Republici Hrvatskoj depoziti u poslovnim bankama čine najveći udio izvora financiranja. Banke su dužne voditi računa o trenutno plasiranim sredstvima i budućim planovima za iste, obzirom da uvelike ovise o depozitima u poslovnicama. Bankovni su depoziti danas osnova posredničke uloge banaka – kako bi banke mogle kreditirati svoje poslovne subjekte, potrebno je prvo novčana sredstva prikupiti¹. Zbog toga je potrebno utvrditi trendove u vrstama, strukturi i kretanju depozita te kamatnim stopama na depozite u hrvatskom bankarskom sektoru te istražiti osiguranje depozita i drugu financijsku regulativu kojoj ti depoziti podliježu, što predstavlja problem istraživanja ovog rada.

1.2. Ciljevi rada

Ciljevi ovoga rada su dvojaki. Prvo se nastoji donijeti zaključke o prošlim trendovima, aktualnom stanju i potencijalnom kretanju depozita u Hrvatskoj u bliskoj budućnosti, a zatim istaknuti važnosti osiguranja depozita i regulacije o sprječavanju pranja novca.

1.3. Metode rada

U ovom su radu korištene sljedeće znanstvene metode². Metodom analize pregledani su i interpretirani zaključci prethodnih istraživača te su prikupljeni i pregledani relevantni podaci te je na temelju njih donesen određen zaključak. Metoda sinteze korištena je kako bi se pronašla međusobna poveznica određenih istraživanih podataka, procesa i odnosa te se isto povezalo u cjelinu. Metodom indukcije došlo se do spoznaja novih činjenica, a deduktivnom su se metodom iz generalnih stavova izveli pojedinačni zaključci. Metoda kompilacije provela se kroz postupak prikupljanja sekundarnih podataka iz tuđih znanstvenih radova i relevantnih publikacija, metodom komparacije se provodi usporedba srodnih činjenica, pojava, procesa i odnosa te se utvrđuju određene zakonitosti. Metodom klasifikacije raspoređeni su određeni

¹ Vučković M. (1967): Bankarstvo – organizacija i poslovanje banaka, III. Izdanje, Naučna knjiga, Beograd, str. 21, u: Kujavić, B. (1990): Depoziti (Depositum irregulate) kod banaka, Ekonomski vjesnik, 2(3), str. 169

² Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, str. 295-299; 309-311

elementi u određene kategorije, a metoda deskripcije korištena je u svrhu utvrđivanja i opisivanja zapaženih činjenica, zakonitosti i procesa.

1.4. Struktura rada

U drugom dijelu rada daje se pregled teorijskih aspekata štednje. Definiraju se osnovni pojmovi, poput kreditne institucije i depozita te vrsta depozita koji postoje. Također se daje uvid u vrste štednih proizvoda na financijskom tržištu Republike Hrvatske. Potom se definiraju osnovni pojmovi vezani uz pranje novca i prolazi se kroz faze pranja novca. Nadalje se obrađuje regulativa vezana uz sprječavanje pranja novca u Republici Hrvatskoj te metode i tehnike u upotrebi kako bi se preveniralo i zakonski progonilo sudionike u ovakvim kriminalnim radnjama.

Treći dio osvrće se na mogućnosti štednje u Republici Hrvatskoj. Napravljena je analiza strukture hrvatskog bankarskog sektora, pritom dajući analizu prisutnosti banaka i stambenih štedionica na hrvatskom tržištu, njihovu vlasničku strukturu, strukturu njihove imovine te regulatorni okvir i nadzorna tijela. Potom su pregledane mogućnosti građana Republike Hrvatske za štednju.

U četvrtom dijelu rada obrađena je temeljna problematika ovog rada te je pružena analiza kretanja depozita u kreditnim institucijama u Republici Hrvatskoj u vremenskom periodu od 2009. godine pa do 2019. godine. Također je dan uvid u vlasničku strukturu u udjelima pojedinih kategorija depozita, kao i ukupnih depozita te uvid u kretanje kamatne stope na depozite u stranim valutama i domaćoj valuti te u kategoriji nefinancijskih društava i depozita stanovnika.

2. TEORIJSKI ASPEKTI ŠTEDNJE I VRSTE ŠTEDNIH PROIZVODA

2.1. Osnovni pojmovi

Banke su monetarne institucije koje su dio financijskog sustava. Financijski se sustav sastoji od financijskih instrumenata, institucija, tržišta i tokova. Financijski instrumenti predstavljaju novac, novčane ekvivalente i vrijednosne papire, dok se financijskim institucijama smatraju organizacije koje posreduju pri prometu financijskih instrumenata. Na financijskim se tržištima odvija razmjena financijskih instrumenata, a financijski tokovi su sve postojeće financijske transakcije, bilo da stvaraju financijske instrumente (inicijalni tokovi) ili da prometuju već stvorenima (sekundarni tokovi.)³

Prema Zakonu o kreditnim institucijama u Republici Hrvatskoj⁴, kreditne institucije koje sjedište imaju u Republici Hrvatskoj mogu se osnovati kao banke, štedne banke ili stambene štedionice. Da bi se financijska institucija smatrala bankom, mora biti pravna osoba i od Hrvatske narodne banke dobiti odobrenje za rad. Banka je monetarna institucija koja je zapravo jednostavno rečeno posrednik koji posluje između subjekta kojem treba novac i subjekta koji nudi novac. Banke su, u biti, najveći generatori novca u gospodarstvu jer one stvaraju novac procesom multiplikacije kredita i depozita.⁵

Banke svoja poslovanja financiraju primanjem depozita, zaduživanjem kod drugih banaka te emisijom vrijednosnih papira. Usluge koje pruža banka mogu biti primanje depozita i drugih povratnih sredstva od kojih za svoj račun odobrava kredite. Osim primanja depozita i plasiranja kredita, uloge banke su vođenje računa klijenata, emisija vrijednosnih papira, osiguranje depozita, i sl.

Depoziti su novčani ulogi u financijskim institucijama koji se prikupljaju od pravnih i fizičkih osoba. Potrebno je razlikovati novčane (neprave) depozite od pravih depozita.⁶ Polog pokretne imovine predstavlja prave depozite, a novčani su depoziti potraživanja na računima sredstava njihovih imatelja (deponenata). Faktori formiranja depozita mogu biti na razini bankarskog sustava, a to su stopa štednje, stupanj razvijenosti i efikasnosti banaka, monetarna politika, stopa inflacije i financijski tokovi s inozemstvom, i razini pojedinačne banke, a to su poslovna

³ Reić, Z., Mihaljević, M., Zorić, M. (2007): Ekonomija, 2. Dopunjeno izdanje: Novčani, bankovni i kreditni sustav, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, str. 254-257

⁴ Narodne novine (2020): Zakon o kreditnim institucijama, NN 159/13, 19/15, 102/15, 15/18, 70/19, 47/20, na snazi od 25.04.2020., Narodne novine d.d., Zagreb

⁵ Reić, Z., Mihaljević, M., Zorić, M. (2007): Ekonomija, 2. Dopunjeno izdanje: Novčani, bankovni i kreditni sustav, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, str. 249-250

⁶ Katunarić, A. (1988.): Banka: principi i praksa bankovnog poslovanja, 4. izmjenjeno I dopunjeno izdanje, CIP, Zagreb, str. 213-214

politika i snaga, razina ekonomske aktivnosti, profit bankarskih usluga te profesionalne i osobne kvalitete.

Prema Katunariću, podjela depozita može se provesti prema nekoliko kriterija⁷, a to su **podrijetlo, imovinsko-pravni odnosi deponenata te ročnost i način raspolaganja depozitom**. Prema podrijetlu radi se o:

- **depozitima koji potječu od uloga u banku**, a to je novac koji je već uključen u novčane tokove, bilo da se radi o gotovinskoj i negotovinskoj transakciji.
- **Depozitima koji nastaju ulaganjem** iznosa odobrenog kredita na račun kod banke, čime se stvara novac spreman za cirkulaciju
- **depozitima koji nastaju prodajom deviza i plemenitih metala**.

Prema imovinsko-pravnim odnosima subjekta koji je položio depozit u banku, depoziti se dijele na:

- **poslovne depozite**, koji su zapravo novčani kapitali pravnih osoba koji posluju s financijskom institucijom. Radi se o obrtnim sredstvima u cirkulaciji na računima pravnih osoba u financijskim institucijama u toku proizvodnog ciklusa;
- **depoziti stanovništva** su raznovrsne uštede i nezaposleni novac fizičkih osoba koje ulažu u banku kako bi ih kasnije prema svojim potrebama trošili.

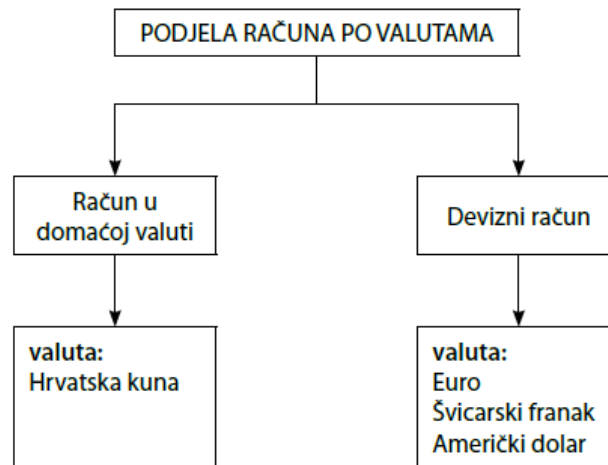
Prema ročnosti i načinu raspolaganja depozitom, dijele se na:

- **depozite po viđenju**, što su sredstva položena na račune u banci, a deponenti ih mogu bez ikakvih ograničenja koristiti kao prometno i platno sredstvo, transformirati ih u gotov novac ili izvršiti bezgotovinsko plaćanje na njihov teret. Specifičnost ove vrste depozita je da banka izvršava sve preuzete obveze prema deponentu i da točno u roku i prema deponentovim željama obavlja transakcije, što se odražava na ostale vlasnike slobodnih sredstava i kretanje deponiranih novčanih sredstava. Ova se vrsta depozita također dijeli na depozite po tekućim i žiro računima, uloge na štednju i ostale depozite na računima kod banki.
- **oročenim depozitima** se smatraju depoziti uloženi u banke s određenim ugovorenim rokom, a mogu se koristiti kad taj rok istekne. Ovakva vrsta depozita je osnovni izvor sredstava banaka. Dijele se na kratkoročne depozite, čiji je rok dospijeca kraći od jedne godine, dugoročne depozite, čiji je rok oročenja preko jedne godine, a kamatne stope

⁷ Katunarić, A. (1988.): Banka: principi i praksa bankovnog poslovanja, 4. izmijenjeno I dopunjeno izdanje, CIP, Zagreb, str. 213-214

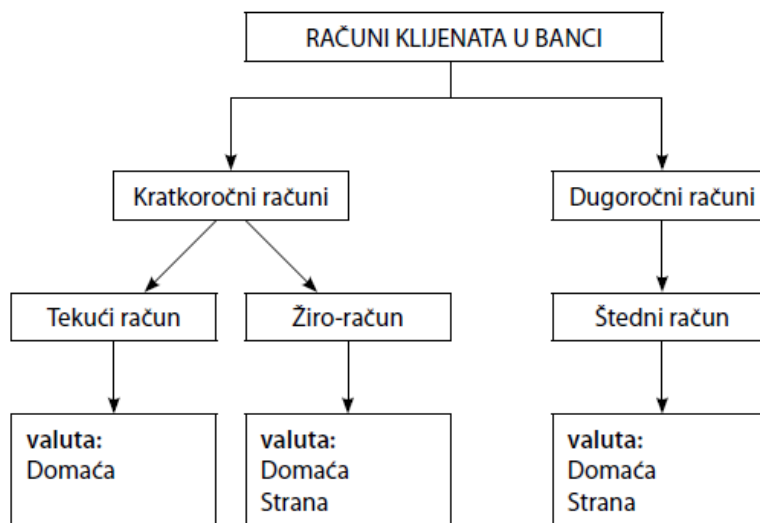
rastu s duljinom oročenja, ne namjenske, čija namjena nije ugovorena pri deponiranju, te namjenske, koji se mogu rabiti samo u svrhu koja je određena ugovorom.

Gregurek i Vidaković dijele depozitne račune prema valuti, namjeni i ročnosti.

Slika 1: Podjela depozita po valutama

Izvor: Gregurek M., Vidaković, N. (2013), str. 137

Slika 2: Računi klijenata u banci

Izvor: Gregurek M., Vidaković, N. (2013), str. 141

Podjele računa po valuti i ročnosti od iznimne su važnosti za financijske institucije iz dva razloga. Valuta u kojoj su sredstva deponirana u banku određuje valutu u kojoj banka ta sredstva plasira. S druge strane, vremenski okvir predviđen za plasiranje sredstava mora odgovarati vremenskom okviru predviđenom za deponirana sredstva kako banka ne bi ugrozila vlastitu likvidnost. Ako banka većinski posluje s kratkoročnim sredstvima, plasmani također moraju biti kratkoročni. Sa sredstvima deponiranim na duže vrijeme (primjerice, oročene štednje), banka plasmane može predvidjeti za duži vremenski rok.

2.2. Teorijski aspekti štednje

Za početak je potrebno definirati odrednice štednje⁸, a to mogu biti:

- Ekonomske odrednice: zaposlenost, gospodarska razvijenost, potrošnja, dohodak
- Izvanekonomske odrednice: demografska struktura, sociološki i psihološki faktori
- Financijske odrednice: monetarna stabilnost, kamatna stopa, fiskalni sustav, potrošački krediti, ponuda financijskih instrumenata, razvijenost financijskih institucija

Iz navedenog se vidi kako je formiranje i ponuda štednje posljedica utjecaja brojnih čimbenika, pa tako postoje i mnoge teorije štednje.

Teoriju stvarne kamatne stope zastupaju klasični ekonomisti. Pretpostavka je da kamatna stopa usklađuje ponudu i potražnju štednje, te samim time određuje i obujam. Kao podlogu ovoj teoriji postavlja se ljudsko ponašanje u raspoređivanju izvora. Faktori koji određuju visinu kamatne stope su vremenska prednost, kojom Böhm Bamwerk objašnjava opadanje vrijednosti dobara u vremenu te prema ovome teorija na kamatnu stopu gleda kao na nadoknadu opadajuće vrijednosti, produktivnost kapitala i oblikovanje pod utjecajem međusobne konkurencije zajmodavaca i međusobne konkurencije zajmoprimaca.

Klasičarima se suprotstavlja Keynes sa svojom hipotezom apsolutnog dohotka. U ovoj se teoriji štednja promatra temeljeno na potrošnji kao funkciji dohotka. Naime, potrošač iz dohotka izdvaja dio za potrošnju, a štednja predstavlja nepotrošeni dio dohotka. Iznos štednje određen je sklonošću potrošnji, a Keynes tvrdi da je kamatna stopa cijena odricanja od likvidnosti, odnosno nagrada koja se prima za rastajanje od gotovine. Ova teorija također ističe kako ljudi u pravilu povećavaju svoju potrošnju kada im se poveća dohodak, ali ne u onom iznosu u kojemu se dohodak povećava

Osim hipoteze apsolutnog dohotka, postoje još neke hipoteze o determinantama štednje:

- Hipoteza relativnog dohotka ističe demonstracijski efekt kao uzrok povećane potrošnje bez povećanja dohotka, to jest, potrošnja pojedinaca ovisi donekle o dohotku njegovih „susjeda.“ Naime, pojedinac povećava svoju potrošnju (nauštrb štednje) iako se njihov dohodak nije povećao, jer je neki pripadnih njegovog sloja zbog povećanog dohotka povećao svoju potrošnju

⁸ Pojatina, D. (2000): Tržište kapitala, Ekonomski fakultet Split, str. 5-26, u Kundid Novokmet, A. 3. predavanje: Odrednice štednje: teorijski aspekti, Ekonomski fakultet Split, nastavni materijali za kolegij Financijska tržišta 2019/2020, str. 14

- Teorija permanentnog dohotka se temelji na očekivanom dohotku. Dohodak i potrošnja dijele se na stalne (prevladavaju u dugom roku i ovise o stalnim činiteljima) i prolazne (posljedica kratkotrajnih, slučajnih i nepredvidljivih faktora). Poveznica između prolaznih i stalnih elemenata ne postoji
- Hipoteza životnog ciklusa temelji se na proučavanju obiteljskog proračuna, te tvrdi da sklonost potrošnji ili štednji ovisi o životnoj dobi.

Neoklasična sinteza zaključuje kako sklonost štednji raste s povećanjem kamatne stope, jer čini trenutnu potrošnju skupljom u odnosu na buduću, ali i buduće prihode čini većima. Ističe se i važnost učinka „Pigou“, koji kaže da rast u cijenama prouzrokuje rast u potražnji novca i likvidne imovine, a pad cijena povećava kupovnu moć likvidne imovine i sklonost potrošnji.

2.3. Vrste štednih proizvoda

Prema Hrvatskoj narodnoj banci, u pravilu, štednja obuhvaća novčana sredstva koja su oročena u kreditnim institucijama te su ugovorena na određeni rok s pravom na kamatu. Navedena se kamata uglavnom isplaćuje nakon isteka ugovorenog roka. Kreditne institucije u svojim ponudama imaju razne oblike štednje, pa tako postoje sljedeće⁹:

- Najjednostavniji oblik štednje koji je usmjeren na sve one koji nisu spremni na ograničenja pri pristupanju sredstvima naziva se **štednja po videnju (a vista štednja)**. Obzirom da su sredstva vrlo lako dostupna, ovaj oblik štednje ili nema kamate ili su one vrlo niske.
- Najčešće korišteni oblik štednje je **oročena štednja**. Novac se oročava u kreditnoj instituciji koja na dati iznos nudi određenu kamatnu stopu (fiksnu ili promjenjivu). Sklapa se ugovor kojim se deponent obvezuje kako sredstva neće koristiti do isteka dogovorenog roka. Moguć je raskid ugovora, ali se u takvom slučaju često isplaćuje niža kamata od ugovorene.
- Vrlo poželjan oblik štednje za korisnike financijskih institucija koji ne raspolažu većim iznosom sredstava je **štednja s višekratnim uplatama (otvorena štednja)**. Korisnik ovakve štednje može nakon ugovaranja po svome nahođenju i mogućnostima naknadno uplatiti sredstva na koje će se obračunavati ugovorena kamatna stopa.

⁹ Hrvatska Narodna Banka: Štednja, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/stednja> (pristupljeno: 19.09.2020.)

- **Štednja s premijom** je vrsta oročene štednje. Razlika je u tome što se, nakon isteka roka oročenja, glavnica uvećava ne samo za iznos kamate, već i za iznos premije koja je ugovorena u sklopljenom ugovoru.
- Ukoliko korisnik želi sklopiti štednju na duži rok, a tokom istoga želi imati mogućnost raspolaganja kamatom, ugovara se **rentna štednja**. Ovakav se oblik štednje ugovara kada potrošač s većom količinom financijskih sredstava može ostvariti znatan iznos kamate na godišnjoj razini. Za ovakvu je štednju propisan minimalni iznos sredstava, a kamata, odnosno renta, se može ugovoriti za mjesečnu, kvartalnu, polugodišnju ili godišnju isplatu.
- U ime maloljetnog djeteta s roditeljem ili skrbnikom kao zakonskim zastupnikom se ugovara **dječja štednja**. Zakonski zastupnik nije ekskluzivni uplatitelj na ovi račun. Osoba nositelj računa (dijete) ostvaruje pravo na samostalno raspolaganje sredstvima doseganjem punoljetnosti.
- Vrsta posebne namjenske štednje je **stambena štednja**, koja stvara mogućnost dobivanja dugoročnog stambenog kredita pri završetku iste. U okviru ove vrste također je moguća i obiteljska štednja, pri kojoj svaki član obitelji ima vlastiti ugovor na kojeg se obračunavaju kamate i državna poticajna sredstva.

2.4. Pranje novca

Pranje novca (engl. *money laundering*) predstavlja transfer ilegalno pribavljenih novčanih sredstava kroz vanjskog suradnika kako bi se utajio pravi izvor.¹⁰ Iako je pojam nastao kao igra riječima u jednom novinskom članku početkom 1970-ih, danas se naširoko koristi u znanstvenim radovima i stručnoj literaturi na globalnoj razini. Važno je definirati i termin prljavog novca, koji je novac kojeg je netko stekao na nepošten, nelegalan ili netransparentan način.¹¹ Pranje novca je jedno od najčešće počinjenih kaznenih djela upravo zato što se radi o aktivnosti koja neizbježno prati druge kriminalne radnje. Profit ostvaren iz raznih kriminalnih aktivnosti potrebno je opravdati, pa se procesom pranja novca takva ilegalno stečena sredstva transformiraju u „čisti novac“ raznim tehnikama, pomoću kojih se kreiraju lažni prikazi legalnih izvora iz kojih je taj novac prividno došao. U Republici Hrvatskoj, Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma¹² definira pranje novca kao zamjenu ili

¹⁰ Rječnik Merriam Webster: Laundering, [Internet], raspoloživo na: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/laundering> (pristupljeno: 16.08.2020.)

¹¹ Rječnik Cambridge Dictionary: Dirty Money, [Internet], raspoloživo na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dirty-money> (pristupljeno: 16.08.2020.)

¹² Narodne Novine (2019): Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, NN 108/17, 39/19, na snazi od 01. 01. 2020., Narodne novine d.d., broj 39/19, Zagreb

transfer imovine za koju je poznato da je stečena putem ilegalnih aktivnosti kako bi se prikriilo njeno nezakonito porijeklo, kao i pomaganje osobama koje su uključene u takve aktivnosti kako bi se izbjegle legalne reperkusije. Nadalje, pranjem novca se također smatra prikrivanje prave prirode, izvora i vlasništva imovine koja je stečena putem ilegalnih radnji, pribavljanje i posjed takve imovine te sudjelovanje u počinjenu i olakšavanje ostvarenja bilo koje od prethodno navedenih radnji.

Naposlijetku, aktivnosti kojima se generira imovina koju je potrebno 'oprati', a provode se na području druge zemlje članice Europske unije ili neke treće države, također se smatra pranjem novca.

Proces pranja novca može se podijeliti u tri faze¹³.

1. Prva se etapa naziva **fazom polaganja** (engl. *placement*). U ovome se koraku sredstva koriste na dva načina: ubacuju se u financijski sustav ili se koriste za plaćanje pri nabavi određenih dobara. Cilj je integrirati nezakonita sredstva u zakonski čiste, legitimne novčane tokove.

Ovo je ključna faza u borbi protiv pranja novca jer se trag novca u ovoj etapi najlakše identificira te se može doći do originalnog, ilegalnog izvora iz kojeg je generiran. Obzirom da su u pravilu izvor kriminalne radnje, vrlo se često novac nalazi u gotovinskom obliku. Veći iznosi gotovine izazivaju sumnju na ilegalne aktivnosti te se taj novac ne može koristiti kako bi se izbjegla inkriminacija. Cilj je što prije pretvoriti novac u drugi oblik u kojem će se moći dalje koristiti. Dok je za organe za provedbu zakona to najbitnija faza, za počinitelje se radi o najrizičnijoj fazi, pogotovo ako se odluče na ubacivanje u financijski sustav, jer u većini zemalja postoji zakonska obveza za financijske ustanove da prijave svaku veću transakciju.

2. U drugoj fazi se provode brojne transakcije s ciljem transformiranja sredstava da se prikrije stvarni izvor novca, a često i stvarni vlasnik. Ova se faza naziva **faza ležanja** (engl. *layering*). Ukoliko je promatrana kao zasebna etapa (izdvojeno od faze polaganja), u suštini se radi u nizu pojedinačnih transakcija koje su legitimne, ali im je cilj nezakonit: prikriti povezanost stečenih sredstava i njihovog ilegalnog izvora.

Tehnike koje se najčešće koriste su pranje novca kroz lažne korporacije i osiguravajuća društva, kreativnim tehnikama knjigovodstva se manipulira računima i vrijednosnim

¹³ Katušić-Jergović, S. (2007): Pranje novca (pojam, karakteristike, pravna regulativa i praktični problemi), Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 14(2), str. 622-623

papirima, krijumčarenje i mijenjanje valute, korištenje *casina* i sličnih ustanova te poslovanje u *off-shore* zonama.

3. U posljednjoj se fazi prljavi novac uključuje u legitimnu ekonomiju, zbog čega se ova etapa naziva **integracijskom fazom**, i unutar financijskog sustava se miješa s legitimnim sredstvima. To označava ispunjenje osnovnog cilja cjelokupnog procesa – otežati identifikaciju pravog izvora novca. U pravilu se taj novac ponovno ulaže u kriminalne djelatnosti.

U praksi stvari nisu tako crno-bijele i faze su međusobno isprepletene. U svakoj od njih se prljavi novac isprepliće s onim zakonski stečenim, a u određenim slučajevima se pojedina faza i preskače. Također je nerijetko da igrači u financijskom sustavu, ali i u državnim krugovima prihvaćaju proviziju od perača novca, što produbljuje korupciju i inicira ponavljanje ovog procesa.

Do identifikacije ilegalno stečenog novca dolazi najčešće u prvoj fazi, iako je ista moguća u drugoj i trećoj fazi pranja novca. No u prvoj fazi, fazi polaganja novac inicijalno ulazi u financijski sustav pa ga je lako identificirati po novčanom tragu (engl. *paper trail*). Do rekonstrukcije novčanih tokova dolazi se uz pomoć raznih metoda analiza novčanih tokova, što direktne koja se bavi strankama i transakcijama koje su već dokumentirane, tako i indirektna kojoj je osnova konstrukcija financijskog profila subjekta. Indirektna se analiza može provesti u obliku analize vlasničkog kapitala.¹⁴

Što se tiče Republike Hrvatske, Slika 3 ilustrira institucionalni okvir za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj, a ključne mjere koje su obveznici dužni poduzimati radi implementacije ovoga sustava su uspostava internih kontrola, provođenje mjera dubinske analize stranaka, stalnog praćenja i obavješćivanja, osiguranje vođenja evidencije i čuvanja podataka te provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u svojim poslovnim jedinicama u trećim zemljama i ustrojstvo adekvatnog informacijskog sustava.¹⁵

¹⁴ Schneider, F., Windischbauer, U (2010): Money Laundering: Some Facts, Economics of Security Working Paper: Illegal Financial Transactions, 25, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), Berlin, str. 8-9

¹⁵ Sarić, Ž. (2016): Provođenje mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma kod posrednika u prometu nekretnina, 25. Forum poslovanja nekretninama, Zadar, str. 15

Slika 3: Institucionalni okvir za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj

Izvor: Sarić, Ž. (2016), str. 14

U lipnju 2020. je donesena Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika¹⁶ koji je kao kazneno djelo s visokom prijetnjom od pranja novca identificirao: utaju poreza, zloporabu droga i omogućavanje korištenja droga, te koruptivna kaznena djela. Kao kaznena djela sa srednjom prijetnjom istaknuta su prijevarna postupanja, zlouporaba prava intelektualnog vlasništva, izbjegavanje carinskog nadzora, trgovanje i krijumčarenje ljudima, prostitucija, pronevjera i lihvarski ugovor. Analizirani slučajevi ukazali su da korist iz kaznenih djela počinjenih u Hrvatskoj u pravilu imaju ljudi koji u njoj i prebivaju, pa se taj ilegalno stečen profit koristi na domaćem teritoriju.

Zakonski okvir sprječavanja pranja novca u Republici Hrvatskoj čine zakoni Republike Hrvatske, uredbe Europske Unije, pravilnici Ministarstva financija te odluke i pravilnici nadzornih tijela. Krovni dokument je svakako već spomenuti Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, a detaljnije odredbe i provođenje propisuju Pravilnici Ministarstva kao što su Pravilnik o obavještanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama i Pravilnik o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke.

¹⁶ Ministarstvo financija (2020): Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, Vlada Republike Hrvatske, str. 4-5

Zakon o sprječavanju pranja novca¹⁷ sadrži popise mjera, radnji i postupaka koje je potrebno poduzeti kako bi se spriječilo i otkrilo radnje pranja novca i financiranja terorizma. Ovaj Zakon također zadaje druge mjere prevencije kao što su izrada procjene rizika, određivanje politike za efektivno smanjivanje i upravljanje rizikom te propisivanje postupaka i provedbu kontrole sukladne tim politikama. Obveznici su također dužni provesti mjeru dubinske analize stranke u određenim slučajevima. Obveznici bi nadalje trebali provesti edukaciju i stručno osposobljavanje svojih zaposlenika kako bi bili upoznati sa propisima i kako bi u praksi znali primijeniti odredbe Zakona. Informacijski sustav kreditnih i financijskih institucija trebao bi biti ažuran i prikladan njihovoj organizacijskoj strukturi i riziku procijenjenom u analizi rizika, kako bi se pravovremeno i u potpunosti prenijele potrebne informacije Uredu za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i ostalim nadležnim institucijama.

Analiza rizika

Rizik pranja novca i financiranja¹⁸ temelji se na pretpostavci zlouporabe financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma. Dok Zakon propisuje precizne mjere koje bi obveznici trebali provoditi, ova analiza se temelji na samoprocjeni. Obveznik treba ocijeniti svoju podložnost kroz identificiranje rizika i procjenu čimbenika rizika od pranja novca. Čimbenici koji se u analizi procjenjuju su čimbenici rizika stranke, države i geografskih područja, proizvoda, usluga i transakcija, te kanala dostave. Nakon provođenja procjene rizika, obveznik kategorizira poslovne odnose i transakcije u tri kategorije: visoki, niski i srednji rizik.

Dubinska analiza stranke

Kod dubinske analiza stranke¹⁹ (engl. *customer due diligence*) obveznik provodi pažljiv pregled poslovanja svoga klijenta. Četiri su mjere dubinske analize – potrebno je utvrditi i provjeriti identitet klijenta, utvrditi i provjeriti identitet stvarnog vlasnika, prikupiti podatke o svrsi transakcije te stalno praćenje poslovnog odnosa i obavljenih transakcija. Ovu je analizu nužno obaviti pri uspostavi poslovnog odnosa te svaki put kada se obavlja transakcija u vrijednosti 105.000 HRK i više. Također, trebala bi se provesti ako se pojavi sumnja u vjerodostojnost podataka o klijentu koje obveznik ima te u svakoj situaciji, bez obzira na visinu transakcije, kada postoji sumnja da se radi o pranju novca.

¹⁷ Narodne Novine (2019): Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, NN 108/17, 39/19, na snazi od 01. 01. 2020., Narodne novine d.d., broj 39/19, Zagreb

¹⁸ Lekić, Lj, (2008): Novi zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Računovodstvo, revizija i financije, 11, str.96

¹⁹ Lekić, Lj, (2008): Novi zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Računovodstvo, revizija i financije, 11, str.96

Sprječavanje pranja novca je globalni zadatak i organizirani kriminal, iz kojeg najčešće proizlazi potreba za pranjem novca, predstavlja prijetnju društvu te je opasan za stabilnost pojedinih ekonomija. Međunarodna suradnja u sprječavanju pranja novca je ključna u prevenciji, identifikaciji i progonu aktera kriminalnih radnji koji dovode do pranja novca.

Jedna od najrelevantnijih međunarodnih organizacija koja se bavi sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma je Financial Action Task Force²⁰ (nastavno: FATF). Ovo među-vladino tijelo postavlja internacionalne standarde kojima je cilj sprječavanje ovih ilegalnih aktivnosti i posljedica koje imaju na društvo. FATF je 1990. objavio inicijalnih 40 preporuka za borbu protiv pranja novca, te ih je tijekom godina revidirao u skladu s modernim tehnološkim potrebama i promjenama u trendovima pranja novca. Radi se o setu protumjera za pranje novca, koje pokrivaju pravni sustav, organe za provedbu zakona, financijske sustave i njihove regulacije te međunarodnu suradnju, te njih provodi više od dvjesto država i jurisdikcija.

Druga institucija vrijedna spomena je MONEYVAL²¹, trajno nadzorno tijelo Vijeća Europe kojemu je zadatak procjena poštivanja krovnih međunarodnih standarda za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te učinkovitost njihove implementacija kao i revizija sistema nacionalnih vlasti i predlaganje promjena u svrhu poboljšanja istih. Osnovan je 1977. te mu je svrha da zemlje članice imaju efektivne sustave pranja novca koji poštuju međunarodne standarde.

Još jedna od važnijih međunarodnih organizacija je Group of States against Corruption (GRECO)²², još jedno tijelo Vijeća Europe osnovano 1999. kako bi pratilo usklađivanje zakona i propisa zemalja članica s internacionalnim anti-korupcijskim standardima. Cilj GRECO-a je poboljšanje kapaciteta članova u borbi protiv korupcije. Ova organizacija identificira manjkavosti u nacionalnim anti-korupcijskim politikama i predlaže izmjene potrebne legislative te institucijske i praktične reforme.

²⁰ Financial Action Task Force website, [Internet], raspoloživo na: <https://www.fatf-gafi.org/> (pristupljeno: 17.09.2020.)

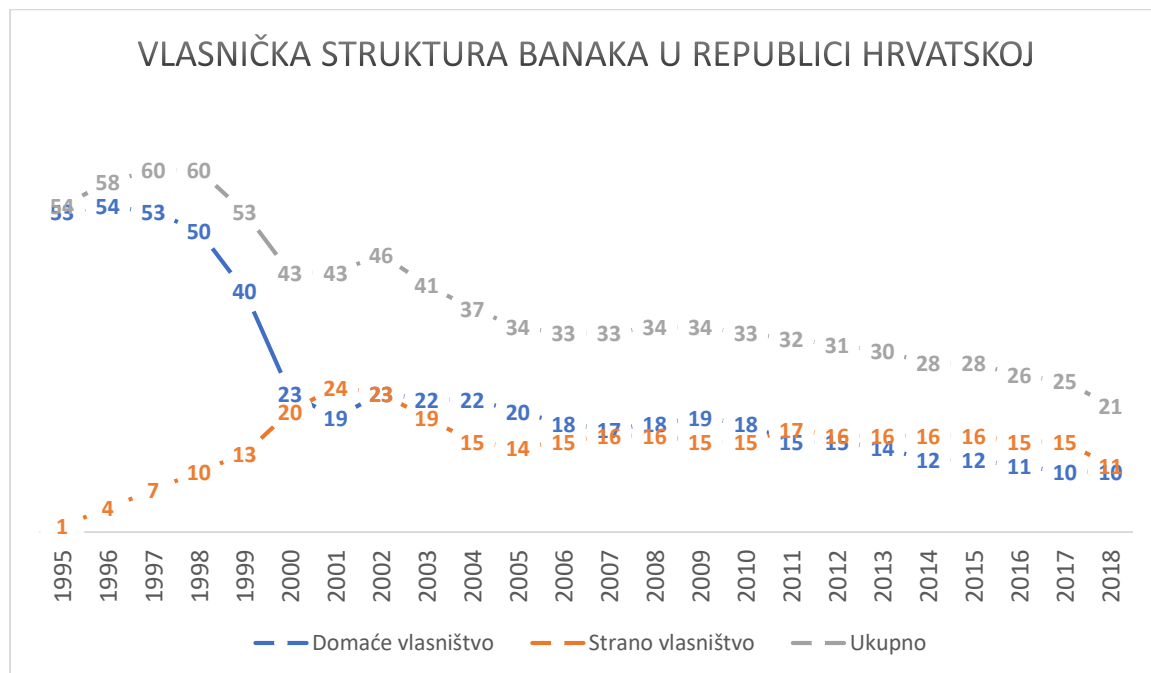
²¹ MONEYVAL website, [Internet], raspoloživo na: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/> (pristupljeno: 17.09.2020.)

²² GRECO website, [Internet], raspoloživo na: <https://www.coe.int/en/web/greco> (pristupljeno: 17.09.2020.)

3. OSVRT NA MOGUĆNOSTI ŠTEDNJE U HRVATSKOJ

3.1. Hrvatski bankarski sektor

Od osnutka Republike Hrvatske, njen je bankovni sustav prošao kroz velike promjene. Vremenskim pregledom vlasničke strukture banaka ponuđenim na Slika 4 vidljive su neke od transformacija.

Slika 4: Vlasnička struktura banaka u Republici Hrvatskoj

Izvor: Izrada studentice prema: Bilteni o bankama, br. 1.-32., [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr>

Dok je u 1995. godini na području države poslovala samo jedna strana banka, u periodu od sljedećih pet godina dolazi do naglog rasta, te je već 2000. godine na financijskom tržištu Republike Hrvatske prisutno 20 stranih banaka. Istovremeno dolazi do naglog pada broja banaka u domaćem vlasništvu, te sa 53 takve banke prisutne na tržištu 1995., u 2000. taj broj opada na 23 takve financijske institucije. Promatranjem kretanja u daljnjem periodu sve do 2018. u oba je sektora uočljiv trend pada subjekata na financijskom tržištu, a prema posljednjim podacima, vlasnička je struktura (glede broja banaka) donekle ujednačena – naime, u 2018. godini na hrvatskom tržištu posluje 11 banaka u stranom vlasništvu te 10 banaka u domaćem vlasništvu, ali prema volumenu aktive, strane banke predstavljaju veći dio bankovnog sektora, što se može vidjeti u Biltenu o bankama.

	XII. 2016.		XII. 2017.			XII. 2018.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja	2.261,2	0,6	932,3	0,2	-58,8	1.036,5	0,3	11,2
Izvedenice	2.261,2	0,6	932,3	0,2	-58,8	1.036,5	0,3	11,2
Kratke pozicije	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Depoziti	---	---	---	---	---	0,0	0,0	-
Izdani dužnički vrijednosni papiri	---	---	---	---	---	0,0	0,0	-
Ostale financijske obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku	324.827,5	83,6	323.870,5	82,8	-0,3	344.253,3	84,2	6,3
Depoziti	324.347,7	83,4	323.316,4	82,6	-0,3	342.734,3	83,9	6,0
Izdani dužnički vrijednosni papiri	355,5	0,1	430,4	0,1	21,1	905,8	0,2	110,4
Ostale financijske obveze	124,3	0,0	123,7	0,0	-0,5	613,2	0,2	395,7
Izvedenice – računovodstvo zaštite	9,9	0,0	4,3	0,0	-57,0	13,1	0,0	207,8
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Rezervacije	2.243,1	0,6	2.469,6	0,6	10,1	2.472,7	0,6	0,1
Mirovine i ostale obveze pod pokroviteljstvom poslodavca nakon zaposlenja	10,9	0,0	13,9	0,0	27,5	10,8	0,0	-22,3
Ostale dugoročne pogodnosti za zaposlenike	349,2	0,1	272,9	0,1	-21,9	348,7	0,1	27,8
Restrukturiranje	15,8	0,0	166,7	0,0	957,3	113,8	0,0	-31,7
Pravni i porezni postupci u tijeku	482,8	0,1	594,6	0,2	23,2	592,3	0,1	-0,4
Preuzete obveze i jamstva	1.147,4	0,3	1.258,2	0,3	9,7	1.201,2	0,3	-4,5
Ostale rezervacije	237,0	0,1	163,3	0,0	-31,1	205,9	0,1	26,1
Porezne obveze	726,8	0,2	581,7	0,1	-20,0	232,7	0,1	-60,0
Tekuće porezne obveze	669,3	0,2	488,4	0,1	-27,0	139,1	0,0	-71,5
Odgodene porezne obveze	57,6	0,0	93,3	0,0	62,1	93,6	0,0	0,3
Ostale obveze	3.801,6	1,0	5.295,5	1,4	39,3	3.556,5	0,9	-32,8
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
UKUPNO OBVEZE	333.870,1	85,9	333.153,9	85,1	-0,2	351.564,8	86,0	5,5
Kapital	25.584,9	6,6	26.064,7	6,7	1,9	24.516,2	6,0	-5,9
Uplaćeni kapital	25.584,9	6,6	26.064,7	6,7	1,9	24.516,2	6,0	-5,9
Neuplaćeni kapital koji je pozvan na plaćanje	---	---	---	---	---	0,0	0,0	-
Premija na dionice	8.592,5	2,2	8.531,1	2,2	-0,7	8.093,5	2,0	-5,1
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Ostali vlasnički instrumenti	---	---	---	---	---	13,6	0,0	-
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	863,8	0,2	1.175,6	0,3	36,1	970,3	0,2	-17,5
Zadržana dobit	11.222,1	2,9	15.473,6	4,0	37,9	16.707,4	4,1	8,0
Ostale rezerve	3.653,0	0,9	3.685,6	0,9	0,9	2.033,7	0,5	-44,8
Rezerve ili akumulirani gubici od ulaganja u društva kćeri, zajednička podtvate i pridružena društva obračunatih metodom udjela	---	---	---	---	---	0,0	0,0	-
Ostalo	3.653,0	0,9	3.685,6	0,9	0,9	2.033,7	0,5	-44,8
(-) Trezorske dionice	-95,8	0,0	-96,1	0,0	0,2	-124,1	0,0	29,2
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	5.031,3	1,3	3.348,0	0,9	-33,5	4.891,8	1,2	46,1
(-) Dividende tijekom poslovne godine	---	---	---	---	---	0,0	0,0	-
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
UKUPNO VLASNIČKI INSTRUMENTI	54.851,8	14,1	58.182,5	14,9	6,1	57.102,5	14,0	-1,9
UKUPNO OBVEZE I UKUPNI VLASNIČKI INSTRUMENTI	388.721,9	100,0	391.336,4	100,0	0,7	408.667,3	100,0	4,4

Slika 5: Struktura obveza i kapitala banaka, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima, 2016-2018

Izvor: HNB (2019): Bilten o bankama br. 32, str. 12, [Internet]: raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2868711/hbilten-o-bankama-32.pdf/c1d882fe-aeb2-38e6-6484-5212bb9dca93>

Slika 5 prikazuje strukturu pasive bilance banaka na kraju razdoblja za 2016., 2017. i 2018. godinu. Prikazane su obveze i kapital banaka, te udio svake stavke u ukupnim obvezama i kapitalu svih banaka, te postotna promjena u odnosu na prethodno razdoblje. Ako se pogleda stavka depozita u bilanci, uočljivo je da je u sve tri promatrane godine udio depozita u obvezama i kapitalu preko 80%. Nadalje, iako je u 2017. vidljiv blagi pad od 0,3% spomenutog

udjela u odnosu na prethodno razdoblje, već u sljedećoj godini dolazi do rasta od 6%. Prema računu dobiti i gubitka iz Biltena o bankama br. 31 (2018), 2017. je 10 banaka poslovalo s gubitkom (prije poreza), a 2018. ta je brojka pala na samo 3 banke.

Što se tiče stambenih štedionica, njihova je struktura od 2006. godine pa sve do 2017. ostala nepromijenjena²³. Naime, od početka razdoblja u Republici Hrvatskoj poslovalo je pet stambenih štedionica, od kojih su 4 bile u stranom vlasništvu i jedna u domaćem. Tijekom 2018. godine, Prva stambena štedionica, koja je bila najveća na tržištu pridružena je svojoj matičnoj banci, Zagrebačkoj banci. To je prouzrokovalo smanjenje imovine stambenih štedionica za gotovo jednu trećinu. Ako se iz analize ukloni utjecaj Prve stambene štedionice, imovina stambenih štedionica je 2018. bila u porastu od 3,5% u odnosu na prethodno razdoblje. U 2019. godini pripajanje HPB stambene štedionice provela je i Grupa Hrvatske poštanske banke d.d., te je i ta štedionica prestala djelovati u svojstvu samostalnog pravnog subjekta. Stambene štedionice koje trenutno posluju na hrvatskom tržištu su PBZ stambena štedionica, Raiffeisen stambena štedionica d.d. i Wüstenrot stambena štedionica.

3.2. Mogućnosti hrvatskih građana za štednju

Osim depozita u kreditnim institucijama kao što su banke i stambene štedionice, u Republici Hrvatskoj opcije štednje za hrvatske građane su sljedeće²⁴:

- Investicijski fondovi
- Društva za osiguranje
- Vrijednosni papiri
- Ulaganje u nekretnine

Investicijski fondovi sredstva pribavljaju od velikog broja ulagatelja te provode zajedničko ulaganje cjelokupnih sredstava u različite vrijednosne papire. Ukupno se ulaganje naziva portfeljem (engl. *portfolio*) i taj se portfelj dijeli na udjele u fondu. Na ovaj se način distribuira štednja pojedinca na financijska tržišta. Tablica 1 nudi pregled investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj, tipova kojima pripadaju, njihovih cijena i valuta u kojima posluju.

²³ Bilteni o bankama 5-26, Hrvatska narodna banka

²⁴ Mladinić, V. (2018): Analiza štednje i determinanti štednje u izabranim članicama Europske unije, diplomski rad, str. 14-21

Tablica 1: Investicijski fondovi u Republici Hrvatskoj na datum 17.09.2020.

Fond			Cijena	Valuta	Fond			Cijena	Valuta
Dionički fondovi	Generali Victoria	18,08720	kn	Mješoviti fondovi	ZB Global	175,01752	eur		
	InterCapital Global Equity – klasa B	14,01890	eur		PBZ Global fond	17,09080	eur		
	ZB trend	235,05339	usd		InterCapital Balanced – klasa B	15,32960	eur		
	Generali Prvi Izbor	17,42710	kn		Generali Balanced	119,98850	kn		
	ZB euroaktiv	141,29036	eur		HPB Global	108,91950	kn		
	Capital Breeder	102,57170	kn		OTP uravnoteženi	14,99940	eur		
	Generali Europa	115,57190	eur		Allianz Portfolio	178,81720	kn		
	PBZ Equity fond	11,76240	eur		PBZ Flexible 30 Fond	107,81300	eur		
	HPB dionički	117,23880	kn		OTP Absolute	99,61610	eur		
	ZB aktiv	108,96146	kn		InterCapital Income Plus – klasa B	113,27950	eur		
	InterCapital SEE Equity – klasa B	106,63210	eur		PBZ International Multi Asset Fond	98,93740	eur		
	Platinum Global Opportunity	14,15780	usd		HPB Bond Plus	106,04440	eur		
	Generali Nova Europa	5,47470	kn		ZB global 20	102,40220	eur		
	OTP indeksni	41,80720	kn		PBZ Moderate 30 fond	100,26230	eur		
	Platinum Blue Chip	73,00290	eur		ZB bond	210,94568	eur		
	OTP Meridian 20	90,19430	eur		InterCapital Global Bond – klasa B	15,60190	eur		
	A1	60,72000	kn		PBZ Bond fond	141,28620	eur		
	General BRIC	88,74140	eur		InterCapital Bond – klasa B	238,15650	eur		
Generali Energija	6,80800	kn	HPB Obveznički	173,12970	eur				
ZB BRIC+	114,16597	eur	PBZ Conservative 10 fond	121,89480	eur				
Allianz Equity	169,20250	eur	PBZ Dollar Bond fond	110,91840	usd				
USA Blue Chip	21,44610	usd	PBZ Dollar Bond fond 2	107,98360	usd				
Posebni fondovi	ZB Future 2025	116,25641	eur	InterCapital Dollar Bond – klasa B	104,81790	usd			
	ZB Future 2030	116,38514	eur	Platinum Corporate Bond – klasa B	92,44030	usd			
	ZB Future 2040	115,54031	eur	PBZ Start fond	143,88130	kn			
	ZB Future 2055	115,66153	eur	ZB plus	176,41129	kn			
Kratkoročni obveznički fondovi	ZB eplus – klasa BE	151,37901	eur	ZB eplus – klasa BK	151,37901	eur			
	PBZ D-START fond	140,62680	usd	HPB Kratkoročni obveznički kunski	144,65400	kn			
	HPB Kratkoročni obveznički kunski	144,65400	kn	OTP start	133,26340	kn			
	OTP start	133,26340	kn	InterCapital Short Term Bond	131,00120	kn			
	InterCapital Short Term Bond	131,00120	kn	Generali Plus	1416,12690	kn			
	Generali Plus	1416,12690	kn	Allianz Short Term Bond	119,58090	kn			
	Allianz Short Term Bond	119,58090	kn	Auctor Plus	112,92490	kn			
	Auctor Plus	112,92490	kn						

HPB Kratkoročni obveznički eurski	106,67030	eur
OTP e-start	101,74370	eur
PBZ Short term bond fund	105,59730	kn
Generali Flow	1016,48200	kn
OTP Short-term bond	100,10010	eur
PBZ Euro Short Term Bond fond	100,94050	eur

Izvor: <https://hrportfolio.hr/?t=svi-fondovi>

Ulaganje u društva za osiguranje funkcionira na način da se od osiguravajućeg društva kupi polica. Osiguravajuće društvo za prodane police osiguranja naplaćuje premiju. Na području Republike Hrvatske posluje dvadeset i jedno osiguravajuće društvo.

Ulaganjem u mirovinske fondove pojedinac štedi kroz radno aktivni period života, a pravo na isplatu ostvaruje nakon umirovljenja. U Republici Hrvatskoj dijele se na dobrovoljne mirovinske fondove (kojih ima osam) te obvezne mirovinske fondove koji se dalje dijele na kategoriju A (5 poslovnih subjekata), kategoriju B (5 poslovnih subjekata) i kategoriju C (5 poslovnih subjekata).

Ulaganje u vrijednosne papire podrazumijeva proces kupoprodaje vrijednosnih papira. Više je vrsta vrijednosnih papira:

- Dugoročni vrijednosni papiri koji definiraju ulagačeve prava i obveze u dioničkom društvu nazivaju se **dionice**
- **Povlaštene dionice** su mješoviti vrijednosni papir s obilježjima dionica i obveznica
- **Obveznice** su dugoročni dužnički vrijednosni papir. Pravne osobe putem obveznica prikupljaju novčana sredstva na dugi rok

Ulaganje u nekretnine je ulaganje relativno niskog rizika, te je donekle zagaraniran dugoročni povrat na investiciju.

3.3. Proces propadanja banaka

Slika 4 između ostaloga ukazuje na problem propadanja banaka. Na početku promatranog razdoblja (1995.) u tržišnoj utakmici sudjeluju 54 poslovna subjekta. U 2018. godini na hrvatskom tržištu posluje 21 poslovni subjekt, što je postotna promjena od 61,1%. Zato se potrebno osvrnuti na uzroke propadanja banaka i postupke koji se u tom slučaju poduzimaju. Važno je naglasiti kako smanjenje broja banaka nije posljedica samo propadanja, već i njihova spajanja i preuzimanja.

Kad ukupne obveze banke, od kojih je oduzet kapital, postanu veće od njene naplative imovine, banka se ne može smatrati solventnom. Uzroci ovoga su loša procjena banke u aspektima kreditnog i valutnog rizika i sl., te je rezultat kreiranje nenaplative imovine banke. Kada više banaka ima problem insolventnosti, dolazi do nastanka problema u bankarskom sustavu, pa i u gospodarstvu u cijelosti. U slučaju da se većina plasmana usmjerava prema neprofitabilnim projektima, smanjuje se efikasnost investicija i usporava gospodarski rast. Ti se problemi često dodatno produbljuju procesom rješavanja insolventnosti. Banke se pokušavaju oporaviti odbijanjem kredita lošim klijentima te povećanjem prihoda od kamata – dakle, raspoloživih kredita ima manje, a njihova je cijena veća. Poduzeća bez drugih opcija za financiranje prihvatiti će takve kredite, bez obzira o tome koliko su financirani projekti unosni te će se takva situacija nadodati na negativne učinke u aspektu efikasnosti investicija i gospodarskog rasta. Problem insolventnosti moguće je tretirati sanacijom banaka, kojom se utječe na smanjenje kamatnih marži i kamatnih stopa te posljedično rješava negativna selekcija klijenata. Potrebno je naglasiti da sanacija podrazumijeva fiskalne troškove i povećava fiskalni deficit te stvara rizik za ukupnu makroekonomsku stabilnost.²⁵

Sanacija subjekta te postupci koji se provedu i instrumenti potrebni za sanaciju uređuju se Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava.²⁶ Ovaj zakon također određuje ovlasti i zadatke sanacijskih i nadležnih tijela, te osnivanje, financiranje i korištenje sredstava sanacijskog fonda. Sanacija banaka provodi se sa ciljem da se osigura kontinuitet ključnih funkcija, izbjegne uvećano negativni učinak na stabilnost financijskog sustava, zaštite javna sredstva i deponenti, te zaštite sredstva i imovina klijenata.

Sanacijski se instrumenti primjenjuju na način koji osigurava da se sanacija provodi po sljedećim načelima²⁷:

- Dioničari institucije koja je u procesu sanacije prvi snose gubitke
- Nakon njih gubitke snose vjerovnici
- Dolazi do zamjene upravljačkog tijela i rukovodstva institucije
- Fizičke i pravne osobe odgovorne za propast institucije snose odgovornost
- Potpuno su zaštićeni osigurani depoziti

²⁵ Jankov, Lj. (2000): Problemi banaka: uzroci, načini rješavanja i posljedice, Hrvatska Narodna Banka, Poslovna knjiga d.o.o., Zagreb, str. 1

²⁶ Narodne Novine (2020): Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, NN 19/15, 16/19, 47/20, na snagu stupa danom primjene Odluke o uspostavi bliske suradnje iz članka 7. Uredbe Vijeća (EU) 1024/2013, Narodne novine d.d., Zagreb

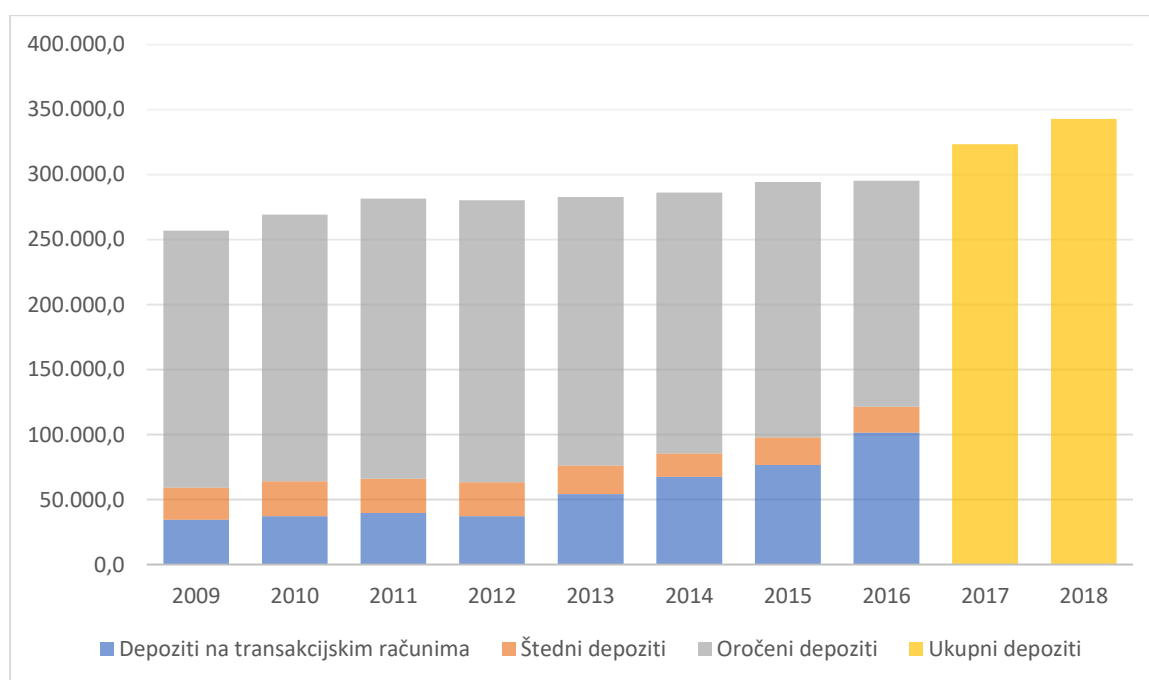
²⁷ Narodne Novine (2020): Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, NN 19/15, 16/19, 47/20, na snagu stupa danom primjene Odluke o uspostavi bliske suradnje iz članka 7. Uredbe Vijeća (EU) 1024/2013, čl.7, st. 1, Narodne novine d.d., Zagreb

Uz Ministarstvo financija, imenovano je više sanacijskih tijela za zasebne financijske institucije – Hrvatska narodna banka nadležna je za kreditne institucije, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga odgovorna je za investicijska društva, a još jedno nadležno tijelo je Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

4. ANALIZA DEPOZITA U HRVATSKOM BANKARSKOM SUSTAVU

4.1. Depoziti u hrvatskom bankarskom sustavu

Prema Biltenu o bankama broj 32, depoziti u hrvatskom bankarstvu su specifično strukturirani unutar jedne godine radi utjecaja sezonalnosti turizma kao jednog od najprofitabilnijih sektora u državi, bilo da se radi o depozitima stanovništva, ili depozitima nefinancijskih društava i subjekata državnog sektora kod kojih dolazi do porasta prihoda u turističkoj sezoni (primjerice, sektor prijevoza, nacionalni parkovi i parkovi prirode i sl.). U Biltenu je također utvrđen pojačan rast domaćih izvora financiranja financijskih institucija, pogotovo u kategoriji depozita stanovništva i depozita na transakcijskim računima u razdoblju od 2016. do 2018. godine.

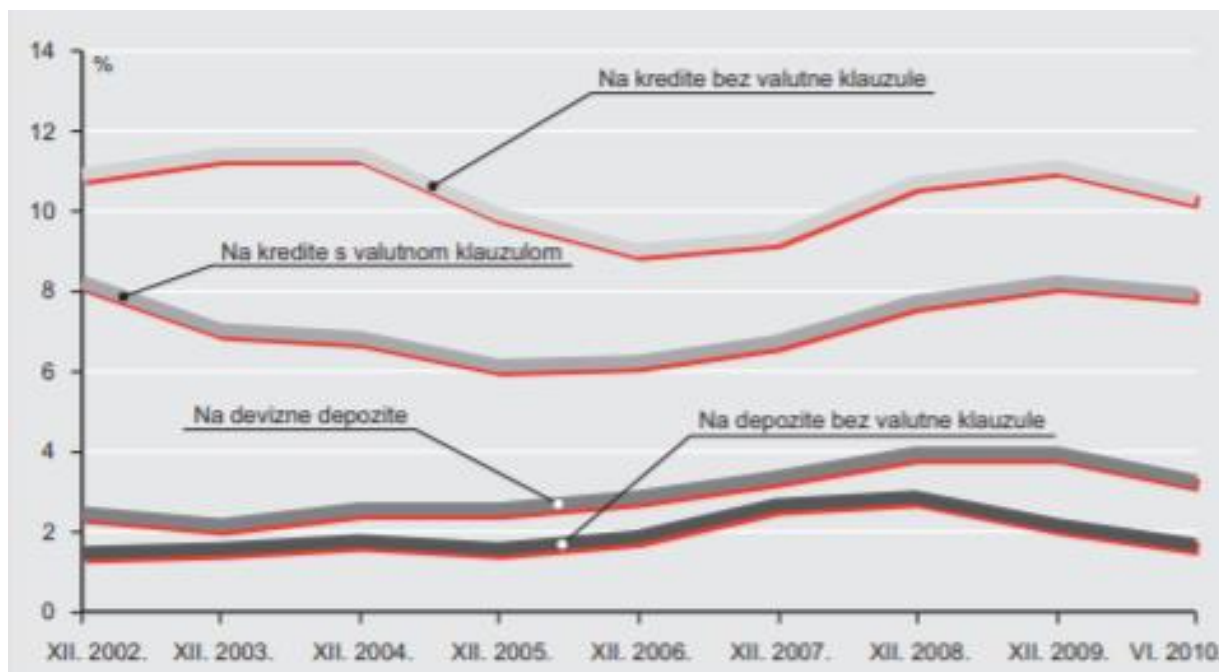
Slika 6: Struktura i kretanje depozita u RH u milijunima kuna

Izvor: Izrada studentice prema: Bilten o bankama 24-32, Hrvatska narodna banka

Slika 6 prikazuje strukturu depozita u Republici Hrvatskoj, te njihovo kretanje. Itekako je vidljivo kako su oročeni depoziti dominantni u samoj strukturi, a vrijedi naglasiti i konstantni blagi rast depozita u bankama, iako se najveći rast očituje u depozitima na transakcijskim računima.

Slika 7 i Slika 8 prikazuju kretanje vaganih mjesečnih prosjeka kamatnih stopa. Prati se kretanje deviznih depozita i depozita bez valutne klauzule u periodu od 2002. do 2010. godine te depozita kućanstava i nefinancijskih društava u kunskim depozitima bez valutne klauzule i u deviznim depozitima u periodu od 2011. do 2018. godine. Kada se promatra period od 2002.

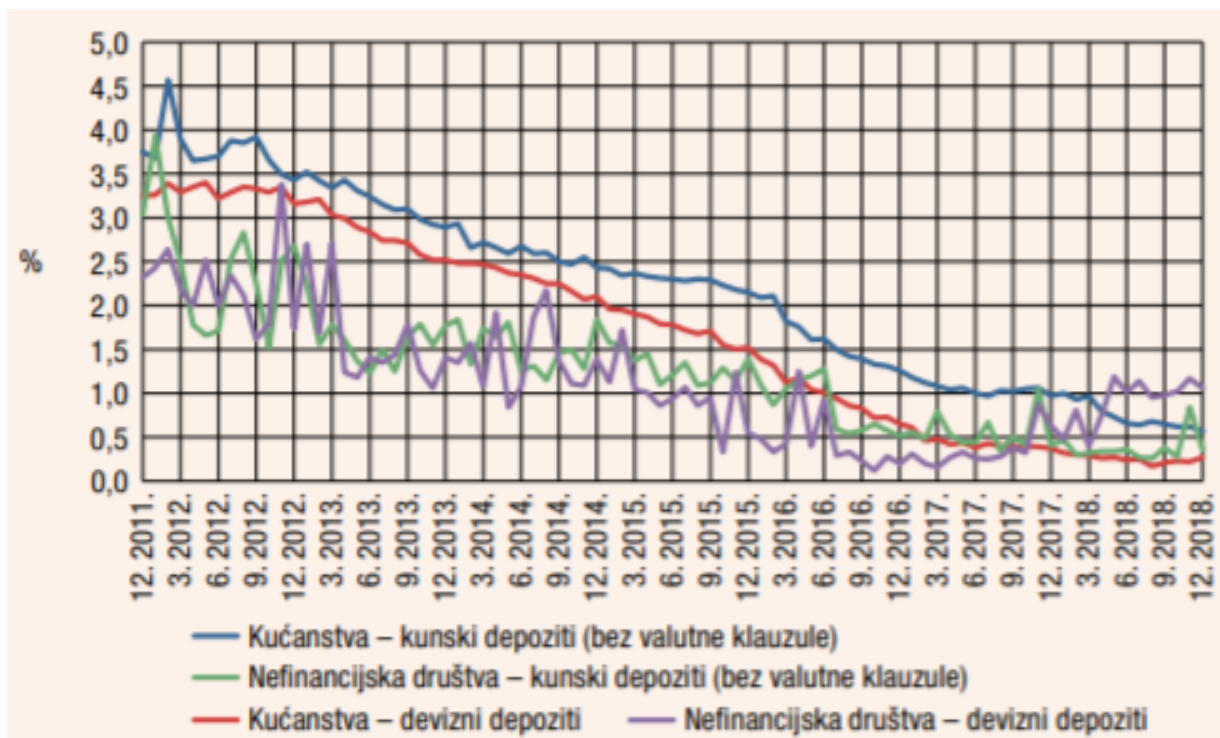
do 2010. kretanje je poprilično uniformno, s rastom kamatne stope na devizne depozite i depozite bez valutne klauzule s početkom u 2006. i krajem u 2009. U 2009. godini u obje kategorije može se zamijetiti trend pada kamatnih stopa u obje kategorije (Slika 7).

Slika 7: Mjesečne vagane prosječne kamatne stope banaka, na godišnjoj razini, 2002-2010.

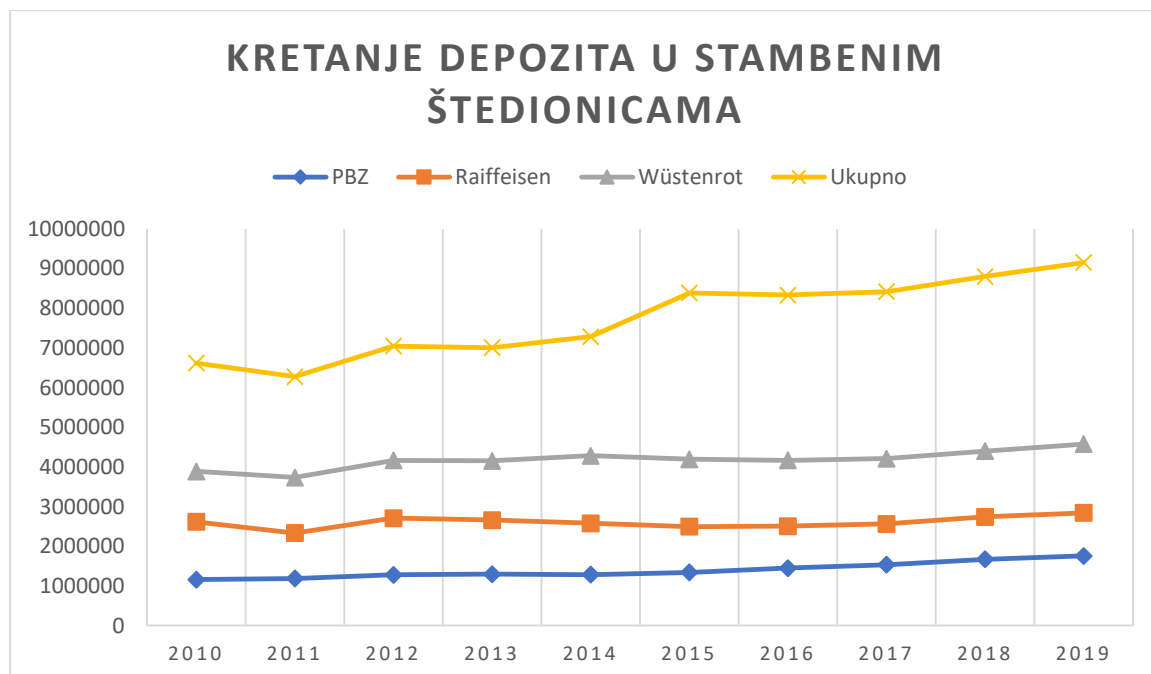
Izvor: HNB (2019): Bilten o bankama br. 25, str. 21, [Internet]: raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121585/hbilten-o-bankama-25.pdf/cdf122ea-3c3c-4d67-8369-4357ed03a961>

Trend pada se nastavlja vrlo rapidno u periodu od 2011. do 2018. (Slika 8). Uočljive su fluktuacije na kvartalnim razinama kada se promatraju depoziti za nefinancijska društva, bilo da su to kunski depoziti bez valutne klauzule ili devizni depoziti. Potrebno je naglasiti i trend rasta kamatne stope u kategoriji deviznih depozita za nefinancijska društva od prvog kvartala 2018. godine pa do kraja promatranog razdoblja, dok je u ostalim kategorijama trend pada kontinuiran.

Slika 8: Mjesečne vagane prosječne kamatne stope na oročene depozite, na kvartalnoj razini, 2011-2018.

Izvor: HNB (2019): Bilten o bankama br. 32, str. 18, [Internet]: raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2868711/hbilten-o-bankama-32.pdf/c1d882fe-aeb2-38e6-6484-5212bb9dca93>

Slika 9: Kretanje depozita u stambenim štedionicama u razdoblju od 2010. do 2019.

Izvor: Izrada studentice prema: Godišnji financijski izvještaji stambenih štedionica u razdoblju od 2010. do 2020.

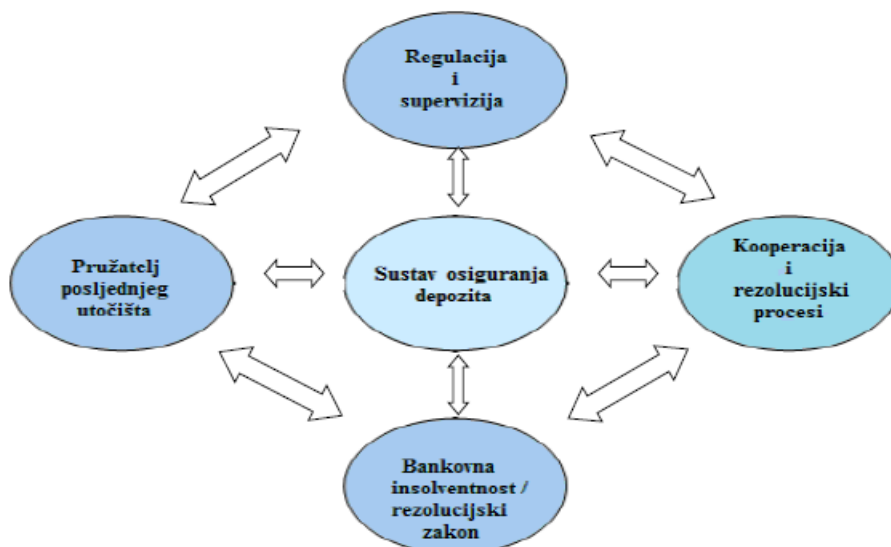
Slika 9 pruža ilustraciju kretanja depozita komitenata u stambenim štedionicama u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2010. godine do kraja 2019. godine. Potrebno je naglasiti kako su iz analize izostavljene Prva stambena štedionica i HPB stambena štedionica zbog nedostupnosti podataka. Kod sve tri stambene štedionice uočljiv je blagi trend porasta u vrijednosti položenih depozita. Taj je trend bolje uočljiv na krivulji ukupnih depozita, pogotovo nagli rast u razdoblju od 2014. do 2015. godine, te kontinuirani rast po manjoj stopi promjene od 2015. pa do kraja promatranog razdoblja.

4.2. Osiguranje depozita

Prema Hrvatskoj narodnoj banci, sustav osiguranja depozita postoji kako bi omogućio zaštitu deponenata od gubitka depozita položenih u financijskim institucijama, najčešće do određenog iznosa u slučaju propadanja banke. Njime se stvara povjerenje u bankarski sustav te se pod kontrolu stavlja moguća panika deponenata koja bi izazvala povlačenje depozita iz banke. S druge strane, ovaj sustav služi i za zaštitu kreditnih institucija i cjelokupnog bankarskog sustava kako bi se izbjegla sustavna bankovna kriza i omogućilo njihovo poslovanje. Bankovna stabilnost je visoko-ovisna o povjerenju korisnika usluga kreditnih institucija prema kreditnim institucijama. Između ostaloga, sustav osiguranja depozita čini i element sigurnosne mreže, čiji su dio još i regulacija i supervizija banaka i pružatelji posljednjeg utočišta.²⁸ (*Slika 10*)

Važno je još naglasiti kako uloga sustava osiguranja depozita dobiva poseban značaj u vrijeme krize, pogotovo radi činjenice da deponenti nisu dovoljno stručni da procijene bankovni rizik, te se njime sprječava tzv. juriš na banke (engl. *bank run*).

²⁸ Suljić Nikolaj, S. (2018): Sustav osiguranja depozita u funkciji stabilnosti bankovnog poslovanja, disertacija, str. 3-9

Slika 10: Sustav osiguranja depozita kao dio sigurnosne mreže

Izvor: Suljić Nikolaj, S. (2018), str. 9

U Republici Hrvatskoj ovaj sustav zakonski regulira Zakon o osiguranju depozita²⁹, kojim su uređena pravila i postupci osnivanja, funkcioniranja, upravljanja i financiranja sustava osiguranja depozita. Sustavom upravlja Državna agencija za osiguranje štednih naloga i sanaciju banaka (nastavno: Agencija) kojoj su spomenutim Zakonom dane ovlasti da provodi propisane postupke. Nadalje, Zakonom su definirani osnovni ciljevi sustava osiguranja depozita, a radi se o zaštiti deponenata od gubitka depozita, očuvanju njihovog povjerenja i doprinosu stabilnosti financijskom sustavu.

Agencija također ima obvezu isplate obeštećenja deponentima, a ta procedura počinje tek nakon što HNB donese rješenje o nedostupnosti depozita ili se na nadležnom sudu donese rješenje kojim se otvara stečajni postupak nad kreditnom institucijom u pitanju. Ovo se naziva osiguranim slučajem. Nakon nastupa osiguranog slučaja, deponenti kreditnih institucija koji ostvaruju pravo na obeštećenje mogu ga iskoristiti isključivo do visine kunske protuvrijednosti 100.000 eura, uzimajući u obzir srednji tečaj HNB-a na dan kada je nastupio osigurani slučaj. Financiranje sustava osiguranja depozita obavlja se iz fonda za osiguranje depozita koja se drže na posebnom računu u HNB-u kojeg otvara i kojim upravlja Agencija. Izvori sredstava fonda su naknade za pristup sustavu, premije koje se naplaćuju od kreditnih institucija, sredstva koja

²⁹ Narodne novine (2015): Zakon o osiguranju depozita, NN 82/15, na snazi od 25.07.2015., Narodne novine d.d., Zagreb

se naplaćuju iz stečajnih postupaka nad kreditnim institucijama, sredstva iz naplate preuzete imovine kreditnih institucija u stečaju te prihodi od ulaganja sredstava fonda.

Važno je još naglasiti kako je prema zakonu rok isplate osiguranih depozita definiran za više razdoblja. Pravilo koje se trenutno primjenjuje (od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2020.) taj rok iznosi 15 radnih dana nakon nastupanja osiguranog slučaja. U razdoblju od 2021. do 2023., taj će rok iznositi deset radnih dana, a od 1. siječnja 2024., sedam radnih dana.

5. ZAKLJUČAK

Izvori financiranja banaka i njihova struktura su ono o čemu poslovanje banaka nepobitno ovisi. Količina sredstava koje banka ima na raspolaganju determinira kreditne plasmane koje kreditne institucije mogu pustiti na tržište. No osim količine, još jedna od važnijih stavki koja diktira mogućnosti financijskim ustanovama je ročnost depozita. Polazeći od već dobro utemeljene pretpostavke kako depoziti većinski sačinjavaju strukturu izvora financiranja kreditnih institucija, ugovorenom vremenu u kojem banka raspolaže sredstvima u pitanju trebalo bi se prilagoditi predviđene vremenske periode kreditnih plasmana. Dok banke nisu dužne ovo napraviti, isto je preporučljivo, u suprotnome bi ugrožavale svoju likvidnost. U slučaju da veći broj banaka na financijskom tržištu primijeni ovakvu praksu rizičnog poslovanja, u pitanje bi se dovela stabilnost financijskog sustava. Zbog toga je iznimno važno utvrditi trendove u kretanju depozita u kreditnim institucijama na financijskom tržištu Republike Hrvatske, kao i kretanje kamatne stope na promatrane depozite. S aspekta depozita, podaci su analizirani u razdoblju od 2002. do 2018. te je uočen trend rasta u posebnim razdobljima. Dok bi navedeno moglo indicirati kako će se trend rasta i nastaviti, u obzir je potrebno uzeti trenutnu situaciju iz makro okruženja. Pandemija korona virusa će neizbježno prouzrokovati gospodarsku krizu koja će itekako utjecati na odrednice štednje, prvenstveno dohodak pravnih i fizičkih osoba. Kao država koja je posebno ovisna o uspješnosti sektora turizma, obzirom na visok udio prihoda ovog sektora u bruto državnom proizvodu, posljedice će se itekako osjetiti. Najjednostavnije rečeno, manji dohodak znači manje sredstava predviđenih za potrošnju, manja osnovica za oporezivanje, i naposljetku manji državni prihodi. Manji dohodak također znači i manji iznos predviđen za štednju, što će usporiti rast ili čak uzrokovati pad u količini položenih depozita u kreditnim institucijama.

LITERATURA

1. Financial Action Task Force website, [Internet], raspoloživo na: <https://www.fatf-gafi.org/> (pristupljeno: 17.09.2020.)
2. GRECO website, [Internet], raspoloživo na: <https://www.coe.int/en/web/greco> (pristupljeno: 17.09.2020.)
3. Gregurek, M., Vidaković, N. (2013): Bankarsko poslovanje, Visoko učilište Effectus – visoka škola za financiranje i pravo, Zagreb
4. HNB (2001): Bilten o bankama br. 1, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/122056/hbilten-o-bankama-1.pdf/06e5e116-a9ab-4a2d-93fc-cd224c1a369a>
5. HNB (2003): Bilten o bankama br. 6, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121678/hbilten-o-bankama-6.pdf/c4532fb5-8197-4af1-bfb4-057fbb6e7d6e>
6. HNB (2005): Bilten o bankama br. 10, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/122083/hbilten-o-bankama-10.pdf/9561cb94-4359-446c-ac6a-29fd12282f64>
7. HNB (2007): Bilten o bankama br. 15, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/122104/hbilten-o-bankama-15.pdf/e51b303e-727d-4fdc-a0c7-482da1aee89d>
8. HNB (2009): Bilten o bankama br. 18, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/122116/hbilten-o-bankama-18.pdf/175e700b-9891-40cb-91dc-b89b8dd51627>
9. HNB (2010): Bilten o bankama br. 21, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121693/hbilten-o-bankama-21.pdf/a2413550-d821-42cf-ab2e-2d754bab0dc7>
10. HNB (2012): Bilten o bankama br. 25, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121585/hbilten-o-bankama-25.pdf/cdf122ea-3c3c-4d67-8369-4357ed03a961>
11. HNB (2013): Bilten o bankama br. 26, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121591/hbilten-o-bankama-26.pdf/6c135dbe-76ec-41f7-9b3c-6e3dc9e77ca2>

12. HNB (2014): Bilten o bankama br. 27, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121597/hbilten-o-bankama-27.pdf/6fa374b1-fc1a-4a82-83f6-d866c25fe1d7>
13. HNB (2015): Bilten o bankama br. 28, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/623991/hbilten-o-bankama-28.pdf/dd31c773-9618-4284-b834-c6c153c830b5>
14. HNB (2016): Bilten o bankama br. 29, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/950978/hbilten-o-bankama-29.pdf/f037d986-a62d-402a-bb32-9794e88a1a51>
15. HNB (2017): Bilten o bankama br. 30, [Intenet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2020824/hbilten-o-bankama-30.pdf/42efdf39-5ba2-4111-9efd-1a9b80ff78e8>
16. HNB (2018): Bilten o bankama br. 31, [Internet] raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2561265/hbilten-o-bankama-31.pdf/88d38df4-d5f2-46a4-85b1-140d1e7710a7>
17. HNB (2019): Bilten o bankama br. 32, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2868711/hbilten-o-bankama-32.pdf/c1d882fe-aeb2-38e6-6484-5212bb9dca93>
18. Hrvatska Narodna Banka: Osnove i ciljevi, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/osnove-i-ciljevi>
19. Hrvatska Narodna Banka: Regulatorna, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/regulatorna>
20. Hrvatska Narodna Banka: Štednja, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hnb.hr/onama/zastita-potrosaca/informacije-potrosacima/stednja>
21. Jankov, Lj. (2000): Problemi banaka: uzroci, načini rješavanja i posljedice, Hrvatska Narodna Banka, Poslovna knjiga d.o.o., Zagreb
22. Katunarić, A. (1988.): Banka: principi i praksa bankovnog poslovanja, 4. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, CIP, Zagreb
23. Ministarstvo financija (2020): Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, Vlada Republike Hrvatske
24. Mladinić, V. (2018): Analiza štednje i determinanti štednje u izabranim članicama Europske unije, diplomski rad

25. MONEYVAL website, [Internet], raspoloživo na: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/> (pristupljeno: 17.09.2020.)
26. Narodne novine (2015): Zakon o osiguranju depozita, NN 82/15, na snazi od 25.07.2015., Narodne novine d.d., Zagreb
27. Narodne Novine (2019): Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, NN 108/17, 39/19, na snazi od 01. 01. 2020., Narodne novine d.d., broj 39/19, Zagreb
28. Narodne novine (2020): Zakon o kreditnim institucijama, NN 159/13, 19/15, 102/15, 15/18, 70/19, 47/20, na snazi od 25.04.2020., Narodne novine d.d., Zagreb
29. Narodne Novine (2020): Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava, NN 19/15, 16/19, 47/20, na snagu stupa danom primjene Odluke o uspostavi bliske suradnje iz članka 7. Uredbe Vijeća (EU) 1024/2013, Narodne novine d.d., Zagreb
30. PBZ stambena štedionica (2012): Izvješće za 2011. Godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hpb.hr/wp-content/uploads/2017/10/20120427-godinje-izvjee-2011-pdf-e916.pdf>
31. PBZ stambena štedionica (2014): Izvješće za 2013. Godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hpb.hr/wp-content/uploads/2017/10/20140409-hpb-godinje-izvjee-2013-pdf-80a4.pdf>
32. PBZ stambena štedionica (2016): Izvješće za 2015. Godinu, [Internet], raspoloživo na: https://www.hpb.hr/wp-content/uploads/2017/10/HPB_Godi_nje_izvje_e_2015_HRV.pdf
33. PBZ stambena štedionica (2018): Izvješće za 2017. Godinu, [Internet], raspoloživo na: https://www.hpb.hr/wp-content/uploads/2018/04/Godi%C5%A1nje-izvje%C5%A1%C4%87e-2017-HRV_ultimate.pdf
34. PBZ stambena štedionica (2020): Izvješće za 2019. Godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.hpb.hr/wp-content/uploads/2020/03/HPB-Godi%C5%A1nje-izvje%C5%A1%C4%87e-2019..pdf>
35. Pojatina, D. (2000): Tržište kapitala, Ekonomski fakultet Split, str. 5-26, u Kundid Novokmet, A. 3. predavanje: Odrednice štednje: teorijski aspekti, Ekonomski fakultet Split, nastavni materijali za kolegij Financijska tržišta 2019/2020
36. Raiffeisen stambena štedionica d.d. (2012): Izvješće za 2011. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.raiffeisenstambena.hr/documents/228365/253164/Godi%C5%A1nje+izvje%C5%A1%C4%87e+za+2011.+godinu.pdf/77f04c94-2c40-908e-a534-e9e5a3b99ca7?version=1.0>

37. Raiffeisen stambena štedionica d.d. (2014): Izvješće za 2013. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.raiffeisenstambena.hr/documents/228365/253164/Godi%C5%A1nje+izvje%C5%A1%C4%87e+za+2013.+godinu.pdf/fe99a1e1-18f3-0bc5-7130-02af76df3ba8?version=1.0>
38. Raiffeisen stambena štedionica d.d. (2016): Izvješće za 2015. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.raiffeisenstambena.hr/documents/228365/253164/Godi%C5%A1nje+izvje%C5%A1%C4%87e+za+2015.+godinu.pdf/a42c7ad4-be4c-0c3c-2beb-8422044f7310?version=1.0>
39. Raiffeisen stambena štedionica d.d. (2018): Izvješće za 2017. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.raiffeisenstambena.hr/documents/228365/253164/Godi%C5%A1nje+izvje%C5%A1%C4%87e+za+2017.+godinu.pdf/2ddeb08-ff03-80f8-0b87-19c8658a32e4?version=1.1>
40. Raiffeisen stambena štedionica d.d. (2020): Izvješće za 2019. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.raiffeisenstambena.hr/documents/228365/253164/Godi%C5%A1nje+izvje%C5%A1%C4%87e+za+2019.+godinu/048ed228-7d79-2959-0d89-e029f9211bd6?version=1.0>
41. Reić, Z., Mihaljević, M., Zorić, M. (2007): Ekonomija, 2. Dopunjeno izdanje, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
42. Rječnik Cambridge Dictionary: Dirty Money, [Internet], raspoloživo na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dirty-money> (pristupljeno: 16.08.2020.)
43. Rječnik Merriam Webster: Laundering, [Internet], raspoloživo na: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/laundry> (pristupljeno: 16.08.2020.)
44. Sarić, Ž. (2016): Provođenje mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma kod posrednika u prometu nekretnina, 25. Forum poslovanja nekretninama, Zadar, str. 14
45. Schneider, F., Windischbauer, U (2010): Money Laundering: Some Facts, Economics of Security Working Paper: Illegal Financial Transactions, 25, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), Berlin
46. Suljić Nikolaj, S. (2018): Sustav osiguranja depozita u funkciji stabilnosti bankovnog poslovanja, disertacija

47. Vučković M. (1967): Bankarstvo – organizacija i poslovanje banaka, III. Izdanje, Naučna knjiga, Beograd, str. 21, u: Kujavić, B. (1990): Depoziti (Depositum irregulate) kod banaka, Ekonomski vjesnik, 2(3), str. 169
48. Wüstenrot (2012): Godišnje izvješće za 2011. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.wuestenrot.hr/UserDocsImages/pdf/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%8De%20HR%202011-2.pdf>
49. Wüstenrot (2014): Godišnje izvješće za 2013. godinu, [Internet], raspoloživo na: https://www.wuestenrot.hr/UserDocsImages/pdf/godisnje_web-2013.pdf
50. Wüstenrot (2016): Godišnje izvješće za 2015. godinu, [Internet], raspoloživo na: https://www.wuestenrot.hr/UserDocsImages/pdf/gi_2015_za%20web_mali.pdf
51. Wüstenrot (2018): Godišnje izvješće za 2017. godinu, [Internet], raspoloživo na: <https://www.wuestenrot.hr/UserDocsImages/pdf/ZA%20WEB%20-%20Wustenrot%20-%20Godisnje%20izvjesce%202017%20-%20201.pdf>
52. Wüstenrot (2020): Godišnje izvješće za 2019. Godinu, [Intenet], raspoloživo na: <https://www.wuestenrot.hr/UserDocsImages/pdf/Wustenrot%20-%20Godisnje%20izvjesce%202019%20-%20ZA%20WEB.pdf>

POPIS SLIKA I TABLICA

Slika 1: Podjela depozita po valutama	5
Slika 2: Računi klijenata u banci.....	5
Slika 3: Institucionalni okvir za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj.....	11
Slika 4: Vlasnička struktura banaka u Republici Hrvatskoj	14
Slika 5: Struktura obveza i kapitala banaka, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima, 2016-2018.....	15
Slika 6: Struktura i kretanje depozita u RH u milijunima kuna	21
Slika 7: Mjesečne vagane prosječne kamatne stope banaka, na godišnjoj razini, 2002-2010.....	22
Slika 8: Mjesečne vagane prosječne kamatne stope na oročene depozite, na kvartalnoj razini, 2011-2018.	23
Slika 9: Kretanje depozita u stambenim štedionicama u razdoblju od 2010. do 2019....	23
Slika 10: Sustav osiguranja depozita kao dio sigurnosne mreže	25
Tablica 1: Investicijski fondovi u Republici Hrvatskoj na datum 17.09.2020.	17

SAŽETAK

Pokušavajući pružiti uvid u stanje na financijskom tržištu u Hrvatskoj u ovom se završnom radu analizira kretanje depozita. Teoretski se definiraju relevantni pojmovi i proučava zakonska regulativa vezana uz tematiku. Istraživanje se svodi na pregled podataka Hrvatske narodne banke i stambenih štedionica te analiziranje kretanja kroz godine.

Ključne riječi: depoziti, štednja, bankarski sektor

SUMMARY

Attempting to review the state of Croatian financial market, this thesis analyses the data and identifies the trends related to deposits. Relevant concepts are theoretically defined and the legal framework related to the topic is reviewed. The research itself is an analysis of compiled data from Croatian national bank and savings banks present on the market as well as an analysis of the movements in those concepts over the years.

Key words: deposits, savings, banking system